

DŮVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 95/2019 Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) sa predkladá na základe úlohy B.1. z uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 340 zo 16. júna 2021.

Cieľom návrhu zákona je reagovať na aplikačné problémy, ktoré sa v praxi objavili v súvislosti s aplikáciou zákona č. 95/2019 Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zákonov (ďalej len „zákon o ITVS“). Návrh zákona preto jasnejšie vymedzuje pôsobnosť zákona o ITVS, aby nedochádzalo k rozdielnym interpretáciám. Návrhom zákona sa precizujú tiež kompetencie vládnej jednotky CSIRT v záujme objasnenia vzťahov medzi zákonom o ITVS a zákonom č. 69/2018 Z. z. o kybernetickej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o KB“).

Návrh zákona upravuje postup riešenia kybernetických bezpečnostných incidentov pre všetkých správcov informačných technológií verejnej správy, keďže v súčasnosti táto úprava absentuje.

Návrhom zákona sa zároveň zavádza štandard dizajnového manuálu, ktorého cieľom je zaistiť zjednotenie používateľských rozhraní a spôsobu komunikácie orgánov riadenia s používateľmi pri poskytovaní elektronických služieb najmä vo vzťahu k vyhláske Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky č. 547/2021 Z. z. o elektronizácii agendy verejnej správy. V návrhu zákona sa tiež spresňujú ustanovenia vyplývajúce z aplikačnej praxe a reflektuje sa ňou na požiadavky vyplývajúce z Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom Európskej únie. Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Návrh zákona bude mať negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy a nebude mať vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti, vplyvy na služby verejnej správy pre občana a ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Účinnosť návrhu zákona sa navrhuje 1. augusta 2023.

B. Osobitná časť

K čl. I (zákon o ITVS)

K bodu 1 (§ 1 ods. 2 a 3)

Navrhovaná právna úprava má za cieľ odstrániť nejednotný výklad ustanovení týkajúcich sa pôsobnosti zákona o ITVS a precizovať negatívne vymedzenie pôsobnosti zákona o ITVS. Návrhom zákona sa ustanovuje, v ktorých prípadoch sa zákon o ITVS nevzťahuje na informačné technológie ako také (odsek 2 prvá veta) a v ktorých sa nevzťahuje len na konkrétne skutočnosti a informácie, ktoré sú buď utajovanými skutočnosťami, alebo podľa osobitného predpisu citlivými informáciami (odsek 2 druhá veta).

Medzi informačné technológie, na ktoré ustanovuje výnimku prvá veta odseku 2 (technológie na zabezpečenie obrany Slovenskej republiky a bezpečnosti Slovenskej republiky) patria napríklad informačné systémy v pôsobnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ozbrojených síl a ozbrojených a bezpečnostných zborov, systémy používané Úradom jadrového dozoru Slovenskej republiky na štátnu správu v oblasti jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení, ako aj informačné systémy certifikované v zmysle zákona o ochrane utajovaných skutočností.

V ostatných prípadoch (odsek 2 druhá veta), ktoré nie sú spod pôsobnosti zákona vylúčené ako celok, budú vyňaté len tie konkrétne skutočnosti a informácie spadajúce pod podmienky výnimky podľa druhej vety.

Odsek 3 upravuje vzťah zákona o ITVS a zákona o KB. Návrhom zákona sa zachováva vzťah zákona o KB a zákona o ITVS tak, že zákon o KB je všeobecným predpisom pre kybernetickú bezpečnosť a zákon o ITVS je osobitným predpisom pre kybernetickú bezpečnosť ITVS, ktorý upravuje len povinnosti a kompetencie nad rámec zákona o KB. Odstraňuje sa nejednoznačnosť výkladu doterajšieho znenia príslušného ustanovenia, pri ktorom v praxi vyvstávali interpretačné problémy vo vzťahu k aplikovateľnosti zákona o ITVS na prevádzkovateľov základnej služby podľa zákona o KB.

K bodu 2 [§ 3 písm. q)]

Legislatívno-technická úprava odstraňujúca nesprávny pojem.

K bodu 3 [§ 3 písm. u) až w)]

Písmenom u) sa dopĺňa definícia pojmu aktívum, pričom sa preberá existujúca definícia z vyhlášky Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu č. 78/2020 Z. z. o štandardoch pre informačné technológie verejnej správy v znení vyhlášky č. 546/2021 Z. z.

Okrem toho sa definujú nové pojmy strategická a referenčná architektúra, ktoré sú základnými pojmami používanými v každej metodike riadenia enterprise architektúry, napr. v otvorenom štandarde TOGAF, ktorý je najrozšírenejší rámec a de facto štandard metodiky riadenia enterprise architektúry. Certifikácia na znalosť tejto metodiky je súčasťou podmienok pre uchádzanie sa o financovanie z operačného programu Integrovaná infraštruktúra prioritnej osi 7 Informačná spoločnosť. Nastavenie systému pojmov architektúry teda vychádza z nasledovného:

- existuje centrálna architektúra a architektúra orgánu riadenia,
- každá z nich pozostáva zo strategickej architektúry a referenčnej architektúry,
- centrálna architektúra ITVS sa člení na strategickú architektúru a referenčnú architektúru [§ 9 ods. 1 písm. h)],
- architektúra orgánu riadenia sa člení na strategickú architektúru a referenčnú architektúru.

K bodu 4 [§ 6 ods. 1 písm. e)]

Legislatívno-technická úprava odstraňujúca nesprávny pojem.

K bodu 5 [§ 9 ods. 1 písm. h)]

Navrhuje sa upraviť obsah a používanie pojmov „centrálne architektúra“ a „referenčná architektúra“. Zmena vychádza zo skutočnosti, že centrálna a referenčná architektúra nie sú na rovnakej úrovni granularity. Existuje centrálna architektúra a architektúra orgánu riadenia. Obe pozostávajú zo strategickej a referenčnej architektúry. V týchto intenciách sa navrhuje úprava predmetného ustanovenia.

K bodu 6 [§ 9 ods. 1 písm. w)]

V rámci životnej situácie sa vytvorí jednotný celok elektronických služieb, ktoré budú na seba naviazané. Na tento účel je potrebné posilniť postavenie orgánu vedenia s cieľom koordinovať proces životných situácií.

K bodu 7 (§ 10 ods. 1)

Legislatívno-technická úprava nadväzujúca na zmeny v § 9 ods. 1 písm. h).

K bodu 8 (§ 11 ods. 4)

Vo vzťahu k plneniu povinností orgánom riadenia sa ustanovuje rozšíriť plnenie povinností aj vo vzťahu k poskytovaným elektronickým službám orgánov riadenia a taktiež k spôsobu financovania. Ako príklad uvádzame financovanie vlastnými finančnými prostriedkami, napríklad obec v rámci samosprávnej pôsobnosti. V nadväznosti na doplnenie § 13a sa navrhuje upraviť aj vnútorný odkaz.

K bodu 9 (§ 11 ods. 5)

V nadväznosti na doplnenie § 13a sa navrhuje upraviť vnútorný odkaz.

K bodu 10 [§ 12 ods. 1 písm. b)]

Cieľom navrhovanej úpravy je upresniť povinnosť sprístupňovať informácie o elektronických službách a informačných technológiách vzhľadom na aplikačnú prax, kedy časť subjektov neaktualizuje informácie a tak dochádza k zverejňovaniu neplatných informácií napríklad na ústrednom portáli verejnej správy, čo môže mať za následok nesprávne informovanie používateľov. Vzhľadom na previazanie funkčnosti služieb uvedením ich platných parametrov v centrálnom metainformačnom systéme je udržiavanie aktuálnych informácií nevyhnutné pre použiteľnosť služieb. Centrálny metainformačný systém je primárnym zdrojom informácií o vlastnostiach a určených technických parametroch elektronickej služby. Cieľom úpravy je zabezpečiť, aby informácie a parametre služby vyžadované a uvedené v centrálnom metainformačnom systéme boli aktuálne a zodpovedali požiadavkám a funkciám danej elektronickej služby a splnenie požiadaviek bolo možné automatizovane kontrolovať. Ide napríklad o vyžadovanú autorizáciu, vyžadovanú úroveň prostriedkov elektronickej identifikácie pre prístup k službe, používané elektronické formuláre a podobne. Vzhľadom na prebiehajúcu implementáciu automatizácie preberania údajov o službách z centrálného metainformačného systému do ústredného portálu verejnej správy je potrebné zabezpečiť aktuálnosť informácií.

K bodu 11 [§ 12 ods. 1 písm. k)]

Už na základe národnej koncepcie z roku 2016 bola v zákone o e-Governmente ustanovená povinnosť pre všetky agendové systémy, poskytujúce elektronické služby verejnej správy, a ich

správco, publikovať formou aplikačných rozhraní služby pre spracovanie elektronických podaní, a zároveň všetky súvisiace (pomocné) služby pre úspešné vyplnenie a prípravu podania (napr. doťahovanie údajov, validácia vstupov). Dôvodom tejto povinnosti je splnenie strategických princípov a cieľov zameraných na zvýšenie otvorenosti verejnej správy pre využitie služieb VS v aplikáciách partnerov verejnej správy pre poskytovanie nových služieb využívajúcich výhody takejto integrácie a zvyšovanie rozsahu využívaných služieb VS. Okrem zvýšenia otvorenosti verejnej správy pri využívaní služieb VS verejnosťou aj formou integrácie aplikačných rozhraní je jednotne manažované poskytovanie aplikačných rozhraní pre integráciu verejnej správy potrebné pre naplnenie strategických zámerov budovania multikanálového prostredia (napr. mobilné aplikácie) a aj využívania verejných cloudových služieb pre implementáciu ISVS. Pre zabezpečenie takéhoto jednotného, riadeného a monitorovaného spôsobu poskytovania služieb VS bolo zákonom definované používanie spoločného modulu procesnej integrácie a integrácie údajov, ktorý podľa zákona (§ 10 ods. 11) zabezpečuje jednotný prístup informačných systémov k informačným systémom orgánu verejnej moci na účely výkonu verejnej moci elektronicky. V zmysle schválených strategických dokumentov rozvoja ITVS využíva modul procesnej integrácie a integrácie údajov na manažment publikovaných aplikačných rozhraní (API manažment) technológiu „API gateway“ a súvisiacich technológií pre správu publikovaných aplikačných rozhraní. Z praxe a tiež na základe pripomienok verejnosti vyplýva potreba jednoznačnejšej legislatívnej podpory pre sprístupnenie aplikačných rozhraní ISVS a preto sa navrhuje nasledovná úprava zákona o ITVS a súvisiace úpravy v zákone o e-Governmente.

K bodu 12 (§ 13 ods. 2)

Navrhuje sa doplniť lehota predloženia koncepcie rozvoja ITVS orgánom riadenia, ktoré vzniknú, keďže v súčasnom znení zákona o ITVS absentuje lehota, v akej má novovzniknutý orgán riadenia predložiť koncepciu rozvoja orgánu vedenia.

K bodu 13 (§ 13 ods. 6 a 7)

Navrhuje sa zavedenie povinnosti pre orgány riadenia aktualizovať koncepciu rozvoja tak, aby bol zabezpečený súlad s národnou koncepciou a schváleným akčným plánom, ktorý je vydaný na jej základe, najmenej raz za 12 mesiacov. Orgány riadenia budú povinné evidovať v centrálnom metainformačnom systéme verejnej správy koncepcie rozvoja a ich aktualizácie, a to bezodkladne po vypracovaní alebo jej aktualizácií.

K bodu 14 (§ 13a)

Podľa Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy 2021 je dosiahnutie strategického cieľa (dosiahnuť do roku 2026 pokrok v DESI indexe o 40 %) premietnuté do štyroch prioritných osí, kde prvou z nich je prioritná os 1 Lepšie služby, zameraná na zvyšovanie spokojnosti s elektronickými službami, ich zjednodušovanie a zavádzanie komplexných životných situácií. Z tohto dôvodu sa navrhuje popri povinnostiach v jednotlivých fázach riadenia v správe ITVS ustanoviť prierezové a paralelné povinnosti vo vzťahu špecificky k elektronizácii agendy a ku kvalite používateľskej skúsenosti, ktoré sú postavené na troch hlavných pilieroch.

Prvým sú prioritizácia služieb a prístup k elektronizácii z pohľadu životnej situácie, ktoré úzko súvisia s efektívnym vynakladaním zdrojov na budovanie a rozvoj ITVS a skvalitňovaním používateľskej skúsenosti. Tento princíp vychádza rovnako z Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy, podľa ktorej okrem metodického štandardu používateľskej kvality (kritériá dobrej služby) bude pre prioritné služby zavedený proces centrálnej kontroly návrhu a vývoja v súlade so štandardom používateľskej kvality (tzv. Service Design Authority). Táto požiadavka následne súvisí aj s cieľom, aby boli prioritne implementované tie služby

a životné situácie, pri ktorých bude dosiahnuté najväčšie zníženie administratívy, resp. odbúrajú najväčšiu časť problémov existujúceho stavu. Z hľadiska procesu bude určovanie prioritných elektronických služieb prebiehať na základe posúdenia identifikačných kritérií, ktoré budú ustanovené v štandardoch (teda vo vykonávacom predpise k zákonu o ITVS). Určovanie prioritnej elektronickej služby bude primárne v pôsobnosti orgánu riadenia, pričom orgán vedenia bude mať to isté oprávnenie pre prípady, kedy elektronická služba aj po splnení kritérií nebude určená za prioritnú orgánom riadenia. Dôsledkom určenia elektronickej služby za prioritnú je vytváranie a schvaľovanie zámeru na jej vytvorenie, alebo zmenu – inými slovami silnejšia kontrola nad vytváraním a zmenou takejto služby zo strany orgánu vedenia. Samotné podmienky, ktoré dnes pre vytváranie a zmenu elektronickej služby platia sa týmto nemenia.

V rámci životnej situácie je cieľom vytvoriť jednotný celok elektronických služieb, ktoré budú na seba naviazané. Povinnosť poskytnutia súčinnosti sa zároveň viaže na elektronizáciu agendy a na vytváranie "nadväzujúcich" elektronických služieb v rámci používateľskej cesty k jednej životnej situácii. Z povahy veci je vylúčená v procese, v ktorom je daná agenda podľa zákona vykonávaná v listinnej podobe. Závazok, resp. povinnosť poskytovať súčinnosť je v slovenskom právnom poriadku pomerne bežný, najmä ako povinnosť poskytovať súčinnosť rôznym orgánom verejnej moci, častokrát vymedzená len cieľom (umožniť plnenie úloh týchto orgánov). Obsah takýchto záväzkov, resp. povinností sa vždy vykladá v súlade s gramatickým významom slova (spolupracovať, zúčastniť sa na činnosti), avšak nikdy nejde o „neobmedzenú možnosť prikázať urobiť čokoľvek“. Súčinnosť je vždy vykladaná ako spolupráca, pomoc v rozsahu, v akom sa dá rozumne vyžadovať a v akom to je v rámci možností povinnej osoby vo vzťahu k veciam, ktorými ona disponuje. V tejto súvislosti je tiež potrebné posilniť postavenie orgánu vedenia s cieľom koordinovať proces životných situácií a zároveň stanoviť povinnosť orgánov riadenia poskytovať si vzájomnú súčinnosť smerujúcu k dosiahnutiu účelu procesu elektronizácie smerom k občanovi k vyriešeniu jeho životnej situácie.

Druhým je zlepšovanie používateľskej skúsenosti a rešpektovanie potrieb koncových používateľov. Návrhom zákona sa stanovuje právny základ pre povinnú aplikáciu postupov elektronizácie agendy verejnej správy, ktoré zabezpečuje zlepšovanie používateľskej skúsenosti pri používaní digitálnych služieb koncovým používateľom služieb. Uvedená povinnosť nadväzuje na strategickú iniciatívu Orientácia na použiteľnosť a prívetivú skúsenosť vyplývajúcu z Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy z roku 2021.

Účelom zberu spätnej väzby používateľskej skúsenosti koncových služieb je získanie údajov potrebných na vyhodnocovanie používateľskej skúsenosti pri využívaní služieb, vyhodnocovanie problémových bodov za účelom návrhu zmeny vedúcej k zlepšeniu používateľskej skúsenosti. Koncovou službou je služba, ktorá napĺňa určitú potrebu používateľa pri komunikácii s verejnou správou. Používateľská skúsenosť má byť plynulá, to znamená služba je jednoduchá na vyhľadanie, porozumenie a realizáciu. Poskytuje prehľadné informácie k ďalším krokom. Cieľom zberu spätnej väzby koncových služieb je evidencia potenciálu zlepšenia služby z pohľadu jej koncového používateľa s účelom ďalšieho rozvoja služby.

Je dôležité, aby bol spôsob zberu spätnej väzby rovnaký a konzistentný pre všetky elektronické služby (dostupný na: <https://idsk.gov.sk/vzory/stranky-so-spatnou-vazbou>), aby bolo následne možné navzájom porovnávať spokojnosť používateľov s jednotlivými elektronickými službami a identifikovať tak elektronické služby, s ktorými sú používatelia najspokojnejší, respektíve najnespokojnejší. Toto vyhodnocovanie porovnania elektronických služieb má pripravovať orgán vedenia, ktorému údaje vo vhodnom formáte poskytnú orgány riadenia.

V neposlednom rade dôležitým krokom je ustanoviť štandard pre dizajnový manuál priamo v zákone o ITVS. Navrhované povinnosti orgánu riadenia v tejto oblasti nadväzujú na požiadavku zjednocovania elektronických služieb vyplývajúcu z Národnej koncepcie

informatizácie verejnej správy z roku 2016, ktorá si dala za cieľ efektívne prepojiť informačné systémy, minimalizovať používateľské interakcie a nevyhnutnosť manuálneho vyplňania údajov. Zároveň nadväzuje aj na uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 654 zo 14. októbra 2020, ktorým bol schválený materiál Základné princípy realizácie IT projektov financovaných z verejných zdrojov a zdrojov EÚ, v ktorých je ako základný princíp č. 5 písm. g) uvedený dôraz na implementovanie diela pri dodržaní pravidiel jednotného dizajnového manuálu ID-SK (dostupné na www.idsk.gov.sk). Navrhuje sa, aby mal orgán riadenia povinnosť používať pri tvorbe a zmene grafických používateľských rozhraní elektronických služieb, webových stránok, ktoré ich zobrazujú a hlavných webových sídiel jednotný dizajnový manuál.

K bodu 15 (§ 14 ods. 3)

Legislatívno-technická úprava nadväzujúca na zmeny v § 13.

K bodu 16 (§ 14 ods. 4)

Legislatívno-technická úprava nadväzujúca na zmeny pojmov v § 9.

K bodu 17 [§ 15 ods. 4 písm. f)]

Návrhom zákona sa stanovuje povinnosť orgánov riadenia získať súhlas orgánu vedenia so zámerom vytvorenia, obstarania a prevádzkovania mobilnej aplikácie. Uvedená povinnosť sa zavádza z dôvodu zachovania základných princípov správy ITVS, najmä povinnosti dodržiavať princíp hospodárnosti [§ 6 ods. 1 písm. a)] a povinnosti prednostne využívať už existujúce informačné technológie [§ 6 ods. 1 písm. d)] s účelom zabrániť vzniku duplicitných informačných technológií. Udeľovanie súhlasu práve orgánom vedenia nadväzuje na povinnosť orgánu vedenia koordinovať budovanie ITVS a rozhodovať o využívaní finančných zdrojov na ich budovanie a rozvoj podľa § 9 ods. 1 písm. e).

Z dôvodu plynulosti procesu sa navrhuje, aby mal orgán vedenia lehotu 20 pracovných dní na vyslovenie súhlasu, pričom márnym uplynutím tejto lehoty by bol súhlas udelený fikciou. V prípade orgánov riadenia podľa § 13a ods. 10 sa upravuje predkladanie zámeru na vytvorenie a prevádzkovanie mobilnej aplikácie prostredníctvom neverejnej časti centrálného metainformačného systému, a to z dôvodov, že ide o orgány riadenia, ktoré nezriedka v tejto pozícii existujú na voľnom trhu a zverejnenie zámeru by mohlo byť zneužitie v konkurenčnom boji.

K bodu 18 [§ 15 ods. 5 písm. a)]

Legislatívno-technická úprava. Predmetná povinnosť sa týka vytvárania ITVS a jej obsahom je postup v súlade so známymi potrebami koncových používateľov. Ich identifikácia sa vykonáva používateľským prieskumom. Podrobnosti k používateľskému prieskumu upravuje vyhláška MIRRI SR č. 547/2021 Z. z. a rozsah povinnosti vykonávať používateľský prieskum, ako ho ustanovuje citovaná vyhláška, sa týmto novelizačným bodom nemení.

K bodu 19 [§ 15 ods. 5 písm. c)]

Legislatívno-technická úprava nadväzujúca na zmeny pojmov v § 9.

K bodu 20 (§15 ods. 11 a 12)

Cieľom navrhovanej právnej úpravy odseku 11 je zabezpečiť plnenie povinnosti uvádzania informácií o elektronických službách v centrálnom metainformačnom systéme, ktorý má byť primárnym zdrojom týchto informácií a má umožniť poskytovanie aktuálnych informácií koncovým používateľom ako aj automatizované využitie a kontrolu v informačných systémoch tretích strán a na ústrednom portáli verejnej správy. Bez sprístupnenia informácií o danej

elektronickej službe v centrálnom metainformačnom systéme nebude možné elektronickú službu sprístupniť.

Cieľom navrhovaného odseku 12 je ustanoviť výnimky vo vzťahu k povinnosti predkladať zámer na vytvorenie a prevádzkovanie mobilnej aplikácie. Výnimky sú dvojakej povahy. V prvom rade je táto povinnosť zúžená na mobilné aplikácie, ktoré nie sú určené výlučne zamestnancom. Inak povedané, schvaľovanie zámeru sa má týkať mobilnej aplikácie určenej na použitie vo vzťahoch G2C, G2B a G2G, ale nie G2E. Druhá výnimka je statusovo ustanovená – povinnosť predkladania zámeru sa nemá vzťahovať na konkrétne vymedzené orgány riadenia, a to buď z dôvodu ich postavenia v rámci verejnej správy len v časti ich činnosti, alebo z pohľadu ich samosprávnej povahy, či už územnej, alebo profesnej.

K bodu 21 [§ 19 ods. 3 písm. e)]

Návrhom zákona sa upravuje ustanovenie tak, aby bolo zrejmé, že sa jedná o internú koordináciu riešenia kybernetického bezpečnostného incidentu správcu.

K bodu 22 (§ 23 ods. 1)

Legislatívno-technická úprava.

K bodom 22 až 26 (§ 23 ods. 3 až 5, § 23a)

K § 23 ods. 3 písm. a)

Navrhované ustanovenie zachováva povinnosť pre konkrétne orgány riadenia nahlasovať kybernetické bezpečnostné incidenty postupom podľa osobitného predpisu.

K § 23 ods. 3 písm. b)

Ustanovenie vyjadruje povinnosť orgánu riadenia pomôcť orgánu vedenia pri výkone jeho kompetencií podľa zákona o ITVS.

K § 23 ods. 3 písm. c)

Príslušná úprava je aj v súčasnosti obsiahnutá v zákone o ITVS a dochádza k legislatívno-technickej úprave.

K § 23 ods. 3 písm. d)

Navrhovaná právna úprava reaguje na aplikačnú prax a na riešenie kybernetických bezpečnostných incidentov, resp. aktivity smerované k ich predchádzaniu (napr. pri riešení bezpečnostných zraniteľností alebo aplikovaní bezpečnostných opatrení). Pre efektívne riešenie kybernetických bezpečnostných incidentov ako aj ich predchádzaniu je dôležité, aby existoval centrálny register informácií relevantných pre riešenie a predchádzanie kybernetických bezpečnostných incidentov. Pre tieto aktivity je potrebné mať k dispozícii presne zadefinované rozsahy verejných IP adries, na ktorých sú prevádzkované ITVS a ich priradenie ku konkrétnym orgánom riadenia.

Štandardnou súčasťou proaktívnych opatrení v kybernetickej bezpečnosti je riešenie bezpečnostných zraniteľností. Na ich efektívne a rýchle riešenie je nevyhnutné mať podrobnejšie informácie o ITVS. Tieto informácie umožnia efektívnu identifikáciu a následné odstránenie zverejnených zraniteľností dotknutých ITVS ako aj efektívne neinvazívne testovanie zraniteľností. Rozsah poskytovaných informácií bude upravený vo vyhláske Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu č. 179/2020 Z. z. ktorou sa ustanovuje spôsob kategorizácie a obsah bezpečnostných opatrení informačných technológií verejnej správy.

Je potrebné zaviesť povinnosť pre správcov k § 23 ods. 4 písm. b) návrhu zákona zbierať, spracúvať a vyhodnocovať systémové informácie na účely predchádzania kybernetickým bezpečnostným incidentom, ich riešenia a obnovenia kybernetickej bezpečnosti. Medzi takto zbierané informácie sa neradia systémové záznamy (logy) o udalostiach informačných technológií.

Pravidelná aktualizácia systémových informácií minimalizuje dĺžku trvania prvotnej reakcie na kybernetický bezpečnostný incident, keďže dôjde k rýchlejšej identifikácii orgánu riadenia, jeho kontaktného miesta a identifikácie dotknutej ITVS. Súčasne takáto aktualizácia minimalizuje nepresnosti pri proaktívnom neinvazívnom testovaní bezpečnostných zraniteľností v sektore verejnej správy a zvýšenou viditeľnosťou napomáha k proaktívnemu sledovaniu trendov, vydávaniu varovaní pre verejnú správu a strategickému rozhodovaniu v rámci budovania bezpečnosti ITVS.

K § 23 ods. 3 písm. e)

Problematika koordinovaného zverejňovania informácií o bezpečnostných zraniteľnostiach predstavuje komplexnú úpravu vzťahov, ktorých cieľom je zabrániť negatívnym dôsledkom zverejnenia bezpečnostných zraniteľností. Cieľom navrhovanej úpravy týchto vzťahov je minimalizovať škody, ktoré by mohli vzniknúť pre správcov. V poslednom období sa vyskytlo niekoľko príkladov, v rámci ktorých bolo nutné postupovať podľa pravidiel zodpovedného zverejňovania informácií o zraniteľnostiach

(<http://www.nczisk.sk/Aktuality/Pages/Zranitelnost-aplikacie-Moje-ezdravie-neohrozuje-sluzby-ani-udaje-z-ezdravia.aspx> , <https://nethemba.com/sk/stanovisko-spolocnosti-nethemba-k-vyjadreniu-financnej-spravy-na-zranitelnost-e-kasa/>). Nahlasovateľ týchto bezpečnostných zraniteľností postupoval podľa zvyklostí, ktoré sa uplatňujú v oblasti etického hekingu, ale samotný proces riešenia bezpečnostných zraniteľností ukázal nutnosť zdefinovania pravidiel, práv a povinností jednotlivých subjektov.

Zodpovedné zverejňovanie zraniteľností má úplne, resp. čiastočne upravené 12 z 20 krajín G20 (<https://www.cybersecurepolicy.ca/vulnerability-disclosure>). Návrh smernice NIS2 sa venuje tejto problematike, keďže vytvára základný rámec so zodpovednými kľúčovými aktérmi pre koordinované zverejňovanie novoobjavených zraniteľností v celej Európskej únii a vytvára register Európskej únie, ktorý prevádzkuje Agentúra Európskej únie pre kybernetickú bezpečnosť (ENISA) (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/proposal-directive-measures-high-common-level-cybersecurity-across-union>).

Navrhovaná právna úprava stanovuje povinnosť pre správcu uverejniť politiku oznamovanie zraniteľností k IT, ktorú má v pôsobnosti.

Pravidlá etického hekingu nastavujú pravidlá pre etických hekerov a ich postup pri nahlasovaní bezpečnostných zraniteľností. Jednou zo základných zásad je dodržiavanie právnej úpravy vzťahujúcej sa na technológiu, ktorá je testovaná. Z tohto dôvodu je koncept zavedenia pravidiel pre zodpovedné nahlasovanie zraniteľností riešený prostredníctvom povinnosti správcu zverejniť pravidlá oznamovanie zraniteľností. Oznamovateľ (aj výskumník v oblasti kybernetickej bezpečnosti) bude v tomto prípade povinný zohľadňovať tieto pravidlá.

K § 23 ods. 4 a 5

Povinnosti orgánov riadenia uvedené v predchádzajúcich ustanoveniach predstavujú ucelený rámec povinností a prislúchajúcej zodpovednosti, ktoré musia orgány riadenia plniť pre riešenie a predchádzanie kybernetických bezpečnostných incidentov. Keďže rozsah a dopad kybernetických bezpečnostných incidentov je iný v prípade rôznych orgánov riadenia, je nutné nastaviť určitú formu granularitu v týchto povinnostiach.

K § 23a ods. 1

Navrhovanou právnou úpravou sa upravujú pravidlá na úseku bezpečnosti informačných technológií verejnej správy z pohľadu orgánu vedenia, vrátane jeho metodologickej a koordinačnej pôsobnosti..

Navrhovaná právna úprava reaguje na aplikačnú prax a na riešenie kybernetických bezpečnostných incidentov, resp. aktivity smerované k ich predchádzaniu (napr. pri riešení bezpečnostných zraniteľností alebo aplikovaní bezpečnostných opatrení).

Zároveň sa špecifikujú aktuálne kompetencie orgánu vedenia predtým uvedené v § 23 ods. 4 písm. d), ktoré zmenou znenia lepšie naviaže na logiku vymedzenia ďalších ustanovení zákona o ITVS týkajúcich sa auditov.

K § 23a ods. 2

Navrhované ustanovenie zavádza novú činnosť orgánu vedenia a vládnej jednotky CSIRT, ktorá spočíva v službách nepretržitého monitorovania. Služby nepretržitého monitorovania podľa písmena a) spoločne s rozvíťím zberu centralizácie informácií o kybernetickej bezpečnosti verejnej správy podľa písmena d) (pôvodne § 23 ods. 4 písm. b)) a zároveň s neinvazívnymi testovaniami podľa písmena b) (pôvodne § 23 ods. 4 písm. c)) tvoria základ prechodu kybernetickej bezpečnosti verejnej správy z reaktívnej bezpečnosti k proaktívnej kybernetickej bezpečnosti. Najvýraznejšou črtou proaktívnej bezpečnosti je najmä silnejší prevenčný efekt ako pri reaktívnych činnostiach v rámci kybernetickej bezpečnosti.

K bodu 27 [§ 24 ods. 1 písm. k) a l)]

Navrhovaným ustanovením sa dopĺňa štandard pre dizajnový manuál a kritériá prioritnej služby, ktorých podrobnosti budú ustanovené vykonávacím právnym predpisom. Dôvodom je, že ide o oblasti v riadení ITVS, ktoré by mali byť upravené nielen jednotne, ale najmä by mali mať povahu všeobecnej záväznosti. Preto sa v rámci zákonom ustanovených limitov § 13a a § 24c budú podrobnosti vydávať aj vykonávacím predpisom, ako štandardy ITVS.

K bodu 28 (§ 24b ods. 7)

Legislatívno-technická úprava.

K bodu 29 (§ 24c)

Návrhom zákona sa stanovuje základný právny rámec pre zákonnú existenciu dizajnového manuálu. Určujú sa práva a povinnosti orgánu vedenia vo vzťahu k dizajnovému manuálu. Zároveň sa určujú práva a povinnosti orgánov riadenia vo vzťahu k dizajnovému manuálu pre grafické používateľské rozhranie elektronických služieb a hlavných webových sídiel.

Hlavným webovým sídlom je také webové sídlo orgánu riadenia, na ktorom orgán riadenia uverejňuje aktuálne informácie o svojej činnosti, kontaktné údaje a informácie podľa osobitných predpisov. Orgán vedenia zverejní na stránke <https://idsk.gov.sk/> zoznam hlavných webových sídiel orgánov riadenia, ktorých sa uvedená povinnosť týka.

Zároveň sa nadväzuje aj na uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 654 zo 14. októbra 2020, ktorým boli schválené Základné princípy realizácie IT projektov financovaných z verejných zdrojov a zdrojov EÚ, v ktorých je ako základný princíp č. 5 písm. g) uvedený dôraz na implementovanie diela pri dodržaní pravidiel jednotného dizajnového manuálu ID-SK (dostupné na www.idsk.gov.sk).

Účel dizajnového manuálu je poskytovať používateľsky kvalitné služby verejnej správy, ktoré budú reflektovať potreby a požiadavky koncových používateľov, budú vytvárané, spravované a rozvíjané s dôrazom na používateľa a budú zrozumiteľné s jednotným používateľským grafickým rozhraním.

Cieľom dizajnového manuálu je zjednotiť používateľské rozhrania a spôsob komunikácie s používateľom pri poskytovaní elektronických služieb v Slovenskej republike.

Zavádza sa aj oprávnenie orgánu riadenia vyvíjať vlastné komponenty, avšak v súlade s princípmi dizajnového manuálu. Pre zachovanie tejto podmienky je potrebná dohoda s orgánom vedenia. Konzultácie orgánu vedenia s implementátormi už prebiehajú aj v súčasnosti, pri predkladaní projektovej dokumentácie na schválenie orgánu vedenia. V tomto prípade sa môže orgán riadenia dohodnúť s orgánom vedenia na úprave existujúcich komponentov podľa svojej potreby.

K bodom 30 a 31 [§ 29 ods. 1 písm. a) a § 29 ods. 1 písm. b) prvý bod]

Legislatívno-technická úprava.

K bodu 32 (§ 29 ods. 1 písm. c) tretí bod)

Navrhuje sa doplnenie sankcie pre orgán riadenia, ktorý neposkytne súčinnosť pre iný orgán riadenia pri elektronizácii životnej situácie, ktorá je súčasťou digitálneho ekosystému v jeho pôsobnosti alebo neplní povinnosti vo vzťahu k elektronizácii agendy vo väzbe na životné situácie.

K bodu 33 (§ 29 ods. 2)

Legislatívno-technická úprava.

K bodu 34 [§ 31 písm. i)]

V nadväznosti na doplnenie § 13a sa navrhuje upraviť vnútorný odkaz.

K bodu 35 [§ 31 písm. j)]

Navrhuje sa rozšíriť splnomocňovacie ustanovenie v nadväznosti na § 23 ods. 1 návrhu zákona.

K bodu 36 [§ 31 písm. k)]

Vzhľadom na to, že sa dodržiavanie základných zásad elektronizácie agendy verejnej správy, tvorby a rozvoja elektronických služieb a používateľských rozhraní ustanovuje explicitne ako povinnosť, navrhuje sa spresniť aj splnomocňovacie ustanovenie a rozšíriť ho výslovne aj o úpravu týchto zásad.

K čl. II (zákon o e-Governmente)

K bodu 1 [§ 3 písm. i)]

Zmena definície elektronického formulára je súčasťou zmien v úprave elektronických formulárov, ktoré súvisia s novým prístupom k ich prezentácii, resp. prezentácii údajov vyplnených prostredníctvom elektronického formulára a s presunom technických podrobností do vykonávacieho predpisu.

Navrhuje sa umožniť prezentáciu pre vyplňanie a prezentáciu vyplnených údajov použiteľnú na úradné účely aj prostredníctvom novej technológie pre vytváranie elektronických formulárov, ktorá nebude vyžadovať jej uvádzanie vo formulári a prezentáciu bude zabezpečovať táto technológia na základe údajov o službe a identifikátora formulára. Zároveň budú zachované aj existujúce štandardy elektronických formulárov, preto navrhovaná úprava definície formulára nemá dopad na existujúce systémy.

K bodu 2 (§ 5 ods. 7)

V nadväznosti na novú úpravu § 25 ods. 8 sa navrhuje § 5 ods. 7 vypustiť. Predmetná povinnosť bude zachovaná v § 24 ods. 8 v novej úprave.

K bodu 3 (§ 6 ods. 4)

Cieľom úpravy je zabezpečiť plnenie povinnosti uvádzania aktuálnych informácií o elektronických službách v centrálnom metainformačnom systéme, ktorý má byť primárnym zdrojom týchto informácií a má umožniť poskytovanie aktuálnych informácií koncovým používateľom ako aj automatizované využitie a kontrolu v informačných systémoch tretích strán a na ústrednom portáli verejnej správy. Bez sprístupnenia informácií o danej elektronickej službe v centrálnom metainformačnom systéme nebude možné elektronicкую službu sprístupniť.

K bodom 4 a 5 (§ 10)

V nadväznosti na doplnenie povinnosti pre orgány riadenia v § 12 zákona o ITVS sa navrhuje rozšíriť funkcionality modulu procesnej integrácie a integrácie údajov, ktorými sa uvedená povinnosť bude realizovať, a to tak vo vzťahu k sprístupňovaniu API rozhraní, ako aj vo vzťahu k cezhraničnej výmene údajov.

Modul procesnej integrácie a integrácie údajov, resp. jeho integrálna súčasť Informačný systém Centrálna správa referenčných údajov/IS CSRÚ (Centrálna integračná platforma) aktuálne slúži na výmenu údajov medzi orgánmi verejnej moci, a to najmä v zmysle zákona o e-Governmente, zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii) a ďalších osobitných predpisov, ako centrálna informačná technológia naplňajúca princíp 1 x a dost', čiže ide o „National Once Only technical system“ zabezpečujúci zdieľanie údajov medzi orgánmi moci na účely ich úradnej činnosti podľa osobitných predpisov bez nutnosti zaťažovania dotknutých účastníkov konaní, či inak dotknutých fyzických alebo právnických osôb zbytočnou byrokraciou spočívajúcou v predkladaní dokladov/potvrdení/výpisov, čiže v terminológii nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1724 „dôkazov“. V zmysle článku 14 ods. 1 tohto nariadenia bude vytvorený technický systém na úrovni Európskej únie – „Once Only Technical System“ zabezpečujúci naplnenie princípu 1x a dost' na európskej úrovni, prepojený na národné informačné systémy, zabezpečujúci technickú možnosť predkladať dôkazy (údaje) do vybraných úradných konaní riešených vo všetkých členských štátoch Európskej únie (životné situácie), čo vyžaduje zdieľanie údajov medzi jednotlivými orgánmi členských štátov Európskej únie. V podmienkach Slovenskej republiky je takýmto národným informačným systémom IS CSRÚ. Z pohľadu uvedeného nariadenia má preto Slovenská republika, resp. presnejšie jej orgán verejnej moci, dvojaké postavenie: – poskytovateľ dôkazov (údajov), ak sa úradné konanie uskutočňuje v inom členskom štáte Európskej únie, – konzument dôkazov (údajov), ak sa úradné konanie uskutočňuje v Slovenskej republike. IS CSRÚ/CIP bude plniť úlohu centrálného dátového uzla, prostredníctvom ktorého prebieha obojsmerná cezhraničná výmena dôkazov, ktoré sú potrebné pre úradné konania riešiacie životné situácie podľa prílohy II nariadenia č. 2018/1724, a to v plnej funkcionalite s účinnosťou najneskôr od 12.12.2023, v súlade s jeho aktuálnym účelom naplnenia princípu 1x a dost'.

K bodu 6 [§ 12 ods. 4 písm. g)]

Navrhuje sa automatické zakladanie elektronických schránok cudzincov z iných členských štátov Európskej únie, ktorí sa prihlásia k štátnym portálom prostredníctvom identifikačnej schémy (nástroja), notifikovaného v rámci pravidiel nariadenia eIDAS. Cieľom je obmedzenie administratívnej záťaže spojenej so spracovaním žiadostí o zriaďovanie elektronických schránok a umožnenie využívania elektronických služieb vrátane cezhraničných služieb aj týmto osobám.

K bodu 7 [§ 24 ods. 2 písm. a)]

Vypustenie časti ustanovenia § 24 ods. 2 písm. a) sa navrhuje z dôvodu, že toto pravidlo sa „presunie“ do nového § 28 ods. 4.

K bodom 8 a 9 (§ 25 ods. 1 a 8)

Ustanovenie § 5 ods. 7 z účinného znenia zákona sa navrhuje ako pravidlo zachovať a doplniť ustanovením, podľa ktorého sa rovnopis elektronického podania (ak je podanie realizované cez používateľské rozhranie) a potvrdenie o odoslaní ukladajú aj do elektronickej schránky odosielateľa, ak tomu nebránia objektívne dôvody (najmä technické) na strane správcu špecializovaného portálu. Cieľom teda je zachovať existujúci stav a nad jeho rámec sprístupniť (najmä) elektronické podanie aj v schránke odosielateľa vo všetkých prípadoch, kedy je to možné a pre špecializovaný portál to nie je prohibatívne náročné.

K bodu 10 (§ 28 ods. 4)

V spojení so zmenou v definícii elektronického formulára sa navrhuje vykonať dve súvisiace úpravy. V prvom rade sa navrhuje upraviť ustanovenia, z ktorých vyplývalo (čo aj implicitne a ustáleným výkladom), že prezentačné schémy na vyplňanie musia byť buď súčasťou elektronického formulára, alebo musia byť dostupné na špecializovanom portáli. Navrhujú sa tieto pravidlá upraviť a zjednodušiť tak, že bude na orgáne, ktorý formulár vytvára, či pravidlá na jeho prezentáciu na vyplňanie vloží do formulára, alebo na ne vo formulári uvedie len referenciu. Cieľom je, aby bolo z formulára zrejmé, akým spôsobom sa prezentuje na vyplnenie. Pokiaľ ide o prezentáciu vyplnených údajov, ponecháva sa v účinnosti dnešná úprava, podľa ktorej pravidlá na túto prezentáciu musia byť súčasťou elektronického formulára. Zároveň sa však umožňuje prezentácia vyplnených údajov aj prostredníctvom služby modulu elektronických formulárov, ktorej podstatou je, že samotná vizualizovaná podoba vyplnených údajov bude autorizáciou spojená s elektronickým podaním, preto jej pravidlá nie je potrebné zachovávať aj v rámci elektronického formulára. Podrobné postupy a technické pravidlá budú ustanovené v štandardoch pre informačné technológie verejnej správy.

K bodu 11 (§ 37 ods. 4)

Zmena sa navrhuje z dôvodu uľahčenia najmä zaručených konverzií z elektronickej do elektronickej podoby (napr. zmena formátu elektronického dokumentu), avšak je využiteľná aj pri iných druhoch konverzií. Tak, ako sa pri úradne osvedčených kópiách nevyžaduje (a v praxi ani nie vždy vyhotovuje) vytvorenie osvedčovacej doložky ako samostatného „listu papiera“, navrhuje sa aj pri zaručenej konverzii umožniť vytváranie doložky obdobným spôsobom, za podmienky jednoznačného oddelenia od informačného obsahu novovzniknutého dokumentu. Osobitne po nadobudnutí účinnosti ostatných zmien v zaručenej konverzii a výraznom okresaní obsahu osvedčovacej doložky bude tento spôsob v praxi žiadaný.

K bodom 12 a 13 [§ 59 ods. 1 písm. j) a ods. 2]

Navrhuje sa upraviť splnomocňovacie ustanovenie na vydanie vykonávacieho právneho predpisu k uznaným spôsobom autorizácie z obligatórneho na fakultatívne ustanovenie. Účinná právna úprava splnomocňovacieho ustanovenia nebola vždy v praxi potrebná, a z tohto dôvodu nebolo potrebné uznané spôsoby autorizácie ustanoviť. Táto potreba sa vyskytla v súčasnosti, aj to len na prechodné obdobie. Pre správne fungovanie inštitútu autorizácie nie je nevyhnutné vydanie vykonávacieho právneho predpisu, avšak môže byť v konkrétnej situácii potrebné, na základe čoho sa navrhuje len ako fakultatívna možnosť.

K čl. III (zákon č. 325/2022 Z. z.)

Keďže ustanovenia § 37 sa s účinnosťou od 1. októbra 2024 zmenia (zákonom č. 325/2022 Z. z.), navrhuje sa zmeny spojené s osvedčovacíou doložkou premietnuť aj do ustanovení zákona č. 325/2022 Z. z.

K čl. IV

Účinnosť návrhu zákona sa navrhuje 1. augusta 2023.